

N. Erdős
1428 Franklin St
osztályharcok története.
Világ proletárai egyesüljétek!

NÉPAKARAT

SZOCIALISTA MUNKÁSLAP

"Az iparilag fejlettebb ország a kevésbé fejletlenek saját jövője képét mutatja". (Marx.)

No. 31. szám. Vol. VI. évfolyam.

New York, 1908 április 17.

Egyes szám ára 2 cent. Helyben 1 cent.

ELŐFIZETŐINK ÉS OLVASÓINK FIGYELMÉBE!

Tisztelettel értesítjük előfizetőinket és olvasóinkat, hogy a mai naptól fogva New York városában a lapot EGY CENTÉRT árusítjuk, és a legnagyobb mértékben terjesztjük az utcai (standen) árusítóknál. Határozatunkkal kapcsolatban arra kérjük önöket, hogy munkánkban támogatni sziveskedjenek, hogy lapunkat a város minden magyar környékén árusíthassuk.

Az Amerikai Magyar Szoc. Munkás Szövetség V. kongresszusa.

Ez idei évi kongresszusunkat április hó 18. és 19-ik napjain tartjuk. A tanácskozás — szó-kas szerint — husvét előestéjén kezdődik és husvét vasárnapján folytatódik.

A kongresszus napirendje:

1. A vezetőség jelentése:
  - a) Titkár jelentése.
  - b) Pénztárnok jelentése.
  - c) Szerkesztő jelentése.
  - d) Könyvkereskedő jelentése.
  - e) Nyomdavezető jelentése.
  - f) Ellenőrök jelentése.
2. Szervező jelentése.
3. Küldöttek jelentése.
4. A vezetőség felmentése és megválasztása.
5. Gazdasági és politikai mozgalom.
6. Szövetségi ügyek.
7. Indítványok és panaszok.

A kongresszus színhelye: Newark, N. J., 20 West St. (Plavetzky-féle terem.)

Felhívjuk a szervezeteket, hogy küldötteiket a lehető legkorábbi idő alatt válasszák meg. Fontosnak tartjuk, hogy minden szervezet a saját kebeléből válassza meg képviselőit.

Indítványok legkésőbb két héttel a kongresszus előtt beküldendők.

Minden szervezet, mely megalakulását legalább két héttel a kongresszus előtt bejelentette, jogosult két képviselő kiküldetésére. (Szabványos szervezetnek legalább hét tagból kell állnia.)

Eltvársí üdvözléttel a Központi Vezetőség.

A kongresszus ügyrendje:

1. A tárgyalásokban csak küldöttek és a vezetőség tagjai vehetnek részt. Szavazati joggal bírnak a küldöttek, a szövetség üzleti vezetésére vonatkozó ügyek kivételével a vezetőség tagjai és az ellenőrök.
2. Szóhoz jelentkezni csakis írásban lehet. A jelentkezők sorrendben kapnak szót.
3. Az ügyrendben előzőkkel szemben szóhoz kell megismernedünk.
4. A szókielmondozó legfontosabb teendője a bevándorolt munkásságot ennek az országnak magasabb, fejlettebb kulturájára előkészíteni: az amerikai osztályok, azok ellentétének ismerete szükséges, hogy ez osztályharcban egy vegyünk részt, hogy itteni proletártestvéreink s a munkásosztály hasznára váljunk.
5. Ehhez pedig mindenekelőtt ez ország viszonyainak ismerete szükséges első sorban; a nagyarányú kapitalizmus, mely a gazdasági téren szűli a munkás-töke ellentétét, s a mely ellentét visszatükröződik a társadalmi élet egészében, a politikában, tudományban, irodalomban, művészetben, szóval az egész "jogászai és bölcsészeti felső építményben". És ezért a mi tevékenységünknek egy a szervezésnél, mint a tanításnál nem szabad elmerülni pusztán politikai követelmények támasztásában, hanem valamint a kapitalizmus a társadalmi élet egészére fejt ki hatásait, azoknak nekünk is minden tényét, minden eseményét, a szocialista követelések világításánál kell megtekintünk, rámutatva mindennek gyökerére: a gazdasági viszonyokra, melyeknek teljes átalakítását, forradalmi megváltoztatását célozza mozgalomunk.
6. Ennek a forradalomnak pedig igen becses szolgálatokat tehet egy szocialista munkáslap, mely azután a szervezésnek is nagy hasznára válhatik, a szervezkedésnek, mely minden öntudatos küzdelemnek alapját képezi. Minden egyéb intézkedés a szervezkedés érdekeit szolgálja. Nekünk sem szabad megfeledkezünk arról, hogy nem a szervezetek vannak a lap kedvéért, hanem a lap van a meglévő szervezetek erősítése és újak lehetővé tétele kedvéért.
7. És ez okból egy szocialista munkáslap mindig hű kifejezője annak, mekkora az a szervezett-

A kongresszus színhelye: Plavetzky-féle Hall, 20 West St., Newark, N. J.

New Yorkból a Pennsylvania vasut veendő. Newarkon a Market St. állomásonál kiszállni és a Springfield Avenue vagy a Plank Road jelzővel ellátott villamos veendő a West St.-ig. Az állomástól a West St.-ig körülbelül 6 pernyi utat a villamoson.

A kongresszus 18-án este, pontban 8 órakor veszi kezdetét.

A KONGRESSZUSHOZ.

Egy év erőpróbájáról, küzdelmeiről, sikereiről és eredményeiről fogunk ismét hallani, egy jelentőségteljes év eseményeiről fog tudomást szerezni az amerikai magyar szocialista munkásság ez idejé, immár ötödik konvenciója; tényekről, melyek ékeesen szólnak erőnk, cselekvési akarunk és cselekvési képességünk mellett.

Nem a megszokott hű frázis hát az, ha ezt az évet döntő fontosságúnak s ezt a kongresszust határkö gyanánt jelöljük meg a mi mozgalmunkban: Nagy erőfeszítések, nagy tusák vannak mögöttünk, de nem kisebbek azok a küzdelmek sem, melyeket még ki kell vívnunk, melyek még előttünk állanak.

Nem az Amerikai Magyar Szocialista Munkás Szövetség életképességének vagy jelentőségének igazolásáról van immár szó: ezekről fényes bizonyítékokat szolgáltatott a mult.

De az eredeti szerény keretek mindjobban tágulnak, mind több és több lesz az a feladat, melyet nagy hivatásunknál fogva végeznünk kell, úgy területileg, mint személyi tekintetben mindnyogyosabb lesz az a kör, melyen belül munkálkodunk kell, melyen belül az osztályharc igéit el kell hirtetnünk és a szocializmus igazait hirdetnünk.

Eddig is megtettük ezt: szóval és írásban egyaránt, csüggedetlenül, szakadatlanul. És meg is vannak az eredményei. Itt áll szövetségünk erősebben és harcra képesebben, mint valaha, itt áll a kétszer hetenként megjelenő Népakarat, melyet méltán nevezünk fegyverünknek, mert a mily mértékben tudományosan vértézve védjük minden támadással szemben a szocializmus elveit és céljait, azoképpen könyörtelenül támadjuk mindazt, ami ellenségünk: a mi antiszocializmus, a mi akár nyíltan, akár burkolva állja utunkat, kapitalista érdekeket mozditva elő.

Igy válik mozgalmunk mindinkább jelentőségteljes az ország osztályharcában. Köztudomásu, hogy az Egyes. Államok szocialista munkásmozgalmában az összes bevándorolt nemzetségek között a mi mozgalmunk a legelőrébb: Egyedül nekünk van kétszer hetenként megjelenő pártlapunk, mely öntudatos és hatalmas kulturamunkát végez a számos üzletszerű, ütött-kopott frázisokkal hazafiaskodó és szenteskedő, korrupt magyar politikai érdektől megfizetett s azokat támogató, munkásokat fosztogató újság közepette.

A "Népakarat" azonban nemcsak azzal van tisztában, hogy ellenfeleink mivel tartozik, hanem világosan látja azt a különleges helyzetet is, melyet neki a szocializmus propagálása jut.

Eddig sem lehetett s ezentul még kevésbé lehet hivatásunk az, hogy taktikánk tekintetében bárholon importált tanácsokat fogadjunk el, az sem lehet célunk, hogy itt egy magyar szocializmus honosítsunk meg: nekünk ennek az országnak az erőihez, gazdasági és társadalmi viszonyaihoz kell alkalmaznunk eljárásunk mikéntjét, ennek az országnak kulturájával kell megismerkednünk.

S ez okból a "Népakarat" legfontosabb teendője a bevándorolt munkásságot ennek az országnak magasabb, fejlettebb kulturájára előkészíteni: az amerikai osztályok, azok ellentétének ismerete szükséges, hogy ez osztályharcban egy vegyünk részt, hogy itteni proletártestvéreink s a munkásosztály hasznára váljunk.

Ehhez pedig mindenekelőtt ez ország viszonyainak ismerete szükséges első sorban; a nagyarányú kapitalizmus, mely a gazdasági téren szűli a munkás-töke ellentétét, s a mely ellentét visszatükröződik a társadalmi élet egészében, a politikában, tudományban, irodalomban, művészetben, szóval az egész "jogászai és bölcsészeti felső építményben". És ezért a mi tevékenységünknek egy a szervezésnél, mint a tanításnál nem szabad elmerülni pusztán politikai követelmények támasztásában, hanem valamint a kapitalizmus a társadalmi élet egészére fejt ki hatásait, azoknak nekünk is minden tényét, minden eseményét, a szocialista követelések világításánál kell megtekintünk, rámutatva mindennek gyökerére: a gazdasági viszonyokra, melyeknek teljes átalakítását, forradalmi megváltoztatását célozza mozgalomunk.

Ennek a forradalomnak pedig igen becses szolgálatokat tehet egy szocialista munkáslap, mely azután a szervezésnek is nagy hasznára válhatik, a szervezkedésnek, mely minden öntudatos küzdelemnek alapját képezi. Minden egyéb intézkedés a szervezkedés érdekeit szolgálja. Nekünk sem szabad megfeledkezünk arról, hogy nem a szervezetek vannak a lap kedvéért, hanem a lap van a meglévő szervezetek erősítése és újak lehetővé tétele kedvéért.

És ez okból egy szocialista munkáslap mindig hű kifejezője annak, mekkora az a szervezett-

ség, az az osztálytudat, amely mögötte áll: Ha tehát a "Népakarat" megfelelt ez év alatt azon várakozásoknak, melyeket hozzáfűztünk, akkor ez annyit jelent, hogy mindnyájunk kollektív, szervezett, öntudatos munkája megtermette gyümölcseit.

Hogy pedig ez megtörtént, ennek bizonyítékai az ujonnan alakult szervezetek, a megszaporodott előfizetők, a lap szellemi színvonalának emelkedése, mindez lehetővé téve azt, hogy a "Népakarat" elhatol immár mindenüvé, ahol csak magyarul értenek, büszkén hirdetve, minő kulturamunkát végeznek a magyar munkások osztályuk érdekében az Egyesült Államokban.

És ezek az eredmények súlyos kötelességeket raknak ránk a jövőre nézve, nemcsak azt kell megtartanunk, amit már megszereztünk, hanem tovább is kell építenünk és ez nem lesz könnyű munka. A gazdasági válság, mely ez országon végigszárgulodott, még nem tombolta ki magát s beláthatatlan, mikor ér véget. Pusztító szélvészre a mi sokat ígérő vetésünket sem hagyta sértetlenül: sok helyütt megérettük kártevő hatásait, de azért erősen állunk és dacolunk a viharral.

Azonban nálunk minden megállás egyértelmű a visszaeséssel s ép ezért kettőzött erővel vasakarattal kell dolgoznunk, előretörnünk, szembeszállva minden akadállyal: rosszakarattal, hazugsággal, butasággal, csüggedetlenül dolgozva mozgalmunk érdekei: fejlesztve szervezeteinket, erősítve lapunkat s bevide eszméinket az öntudatlanul szenvedő amerikai magyar munkások óriási seregébe.

S ha most nem csüggedünk és hatványozzuk munkánkat úgy eredményünk nagy lesz, mert a válság is segít nekünk; segít, mert növeli az elégedetlenséget, ettől pedig már csak egy lépés kell, hogy valakit öntudatos forradalmárrá tegyünk. Ezt a lépést azonban nekünk kell megtétnünk az ingadozóval, a tántorgóval, a habozóval, nekünk kell megtétnünk nemcsak azért, hogy félre ne lépjen, hogy megbotolják vagy ellessék, végkép lehetetlenné válva osztálya számára, hanem hogy őt erősítve, magunkat is erősítsük, számunkat szaporítsuk, hadseregünket növeljük, nekünk kell ezeket a tévelygőket felkeresni s megmutatni a követendő utat, a tanítást, a nevelést, a felvilágosítást, a szolidaritást és osztálytudat belécsépegtetésének eszközeivel.

És ha ezeket gazdagodtunk, nem kell attól tartanunk, amitől a kishitűek félnék, hogy a válság elmúltával ezek a munkástársaink is cserben hagyják a mi küzdelmünket: akik az éhség és nyomor, proletár voltának tudata hajtott a vörös zászló alá, az nem hagyja azt cserben többé.

Csak, akik a szocializmust üzetnek, vagy sportnak nézik, azok a megbízhatatlanok! Ezeketől óvakodjunk.

De aki megérezte, vagy felfogta, hogy a kultúra, a jövő, a világszabadság a mi kezünkben van letéve, akik ilyen érdekek hajtanak a szocialista táborba, azok velünk maradnak s nem hagynak cserben bennünket küzdelmeinkben sem, mert tudják, hogy e küzdelmek állhatatos folytatása a végső nagy győzelem forrása.

Előre tehát! Bátran előre!

AZ ÁLLAMI TISZTVISELŐK ÉS A SZOCIALIZMUS.

A szocializmusnak Angliában való hatalmas terjeszkedését mutatja ujabban az állami tisztviselő mozgalma. A szocializmus eszmék hódító erejét mi sem bizonyíthatná jobban, mint az a körülmény, hogy ezek a biztos ekzisztenciával bíró alkalmazottak a legnagyobb lelkesedéssel vetik magukat a jövő társadalomért való küzdelembe.

A Londonban lakó tisztviselők egy kis csoportja megalakította a szocialista állami hivatalnokok egyesületét s ma már az egyesületnek 20 vidéki csoportja és több mint 1500 tagja van. Saját külön lapot is alakítottak, amelyben eszméinket terjesztik s legközelebb nagy nyilvános gyűléseket rendeznek Londonban, hogy a város különböző kerületeiben lakó tisztviselők figyelmét fölrázzák s egyesületükhöz való csatlakozásra bírják.

Néhány év előtt még a szocializmus ellenesége diadalmasan mutattak Angliára, mint oly országra, amelynek határain megtörnek a szocialista mozgalom hullámai s az angol népet olyanakká tündették föl, amely faji tulajdonságai és gazdasági viszonyai miatt soha nem lesz hajlandó a közös tulajdonon épült társadalmi rendszert elfogadni. Ezeknek a "tudós" ellenfeleknek minden reménykedését szétjórja az újabb fejlődés, amely azt bizonyítja, hogy nincsen olyan akadály, amely a szocializmust győzedelmes utján fel tudná tartóztatni.

A CHICAGOI BURNSIDE-I MAGYAROKHOZ!

— Mit akar köztetek a pap? —

Ahol pap emel szót,
Ott az igazság megfeszítettik.
Petőfi.

A burnside-i magyar katolikus pap, Farkas László, a templomban és gyűléseken egyaránt sőt szalonokban és magánházakban is különös előszeretettel beszél a szocializmusról. Ő pap. Tehát nem mond igazat. Az nem hihető, hogy ne ismerné a szocializmust; de ha nem ismeri is, ez mentségül nem szolgálhat, mert volna ideje, hogy "bokros teendő" mellett előbb megismerje azt, amiről szólni akar. Ez kutya kötelessége volna minden tisztességes embernek. De ő pap.

A sok ferdités gyógyszerül nyilvános vitán akartuk felvilágosítani ezt az urat a nép, a maszlagon hízalt nép hallatára. Elküldtünk hozzá üzenetünkkel egy elvtársat, ki küldetéséről így számol be:

Szervezetünk megbízásából e hó 6-án felkerestem Farkas László burnside-i róm. kath. plébánost s nyilvános vitára hívtam ki. A kihívást — különféle okokat hozva fel — nem fogadta el. Az ő részéről — ugymond — célja a vitának nincs, mert úgy sem tud bennünket meggyőzni. Mi — állítása szerint — úgy belebuktunk a szocializmusba, mint ő és hivei a katholicizmusba. De azért sem fogadhatja el a vitát, mert mi szocialisták nagyon igazság-talanok vagyunk iteleiteinkben, különösen a róm kath. papsággal szemben. Ezt mondván, "A csuhások" című röpiratot vette elő. "László hát, mint mondanak a szocialisták a csuhásokról!" — szölt és idézeteket olvasott fel a füzetből. Többek között ezt: "Hogy állunk erkölccseikkel? Egy-egy pap valóságos réme a község fiatal asszonyainak és leányainak."

Hát nem így van-e? — kérdém. Nem így van — mondá. — Magyarországnak sok községében fordultam én meg, de nem tapasztaltam azt, hogy asszonyok és leányok valami nagyon rémüldöztek volna. És aztán a pap is ember, a papnak is szabad vétkeznie. És én csak azt csodálom, hogy a szabad szerelmet hirdető szocialisták ezen megütköznek.

Figyelmeztettem arra, hogy olvassa tovább s megtudhatja, mi az, amin mi megütközünk, "Nem az itt a baj, hogy ő nem nyomhatja el természetes érzéseit, de baj az, hogy jesusitásokodik. Bűnnek hirdeti azt, amit maga oly nagy szorgalommal gyakorol, mintha az a legkiválóbb erény volna. Szüzességi fogadalmat tett anélkül, hogy esze ágában lett volna azt betartani."

Beszélgetésünk folyamán ismételtén kértem a nyilvános vitára, amit a saját burnside-i hivei között tartsnak meg. Ekkor kipattant a titok. Nem fogadja el a vitát, mert fél a gyárosoktól! "Néhány héttel ezelőtt — ugymond a plébános ur — a szocialista párt négygyűlést tartott Burnside-on s másnap már rémülve rohantak hozzám a gyárak vezetői meg tudni, hogy az én hiveim szocialisták-e? Alig birtam kérem meg-

nyugtadni őket, hogy nem azok és mig én Burnside-on leszek, nem is lesznek azokká."

Erre én felhívtam figyelmét arra, hogy mily egyszerű lenne, ha a Burnside-ra már-már behatoló szocializmust egy nyilvános vitán egyszerű s mindenkorra agyonütné. Mert hisz ha a főtisztelendő urnak igaza van a szocialistákkal szemben, azt meg is tudja védeni. És ha ezt megteszi, Burnside-on nem lesz szocializmus.

Erre a biztatásomra sem volt hajlandó a vitát felvenni. "Nem akarok — ugymond — alkalmat adni önöknek arra, hogy eszméiket itt hirdethessék."

Mi pedig eszméinket mégis hirdetni fogjuk, ha nem nyilvános vitán, hát nyilvános népgyűlésen. "Én pedig minden befolyásomat felhasználom arra, hogy önök itt gyűlésre termet ne kapjanak. Elmegyek a salonosokhoz, a teremtulajdonosokhoz, megmondom nekik, hogyha azt akarják, hogy a magyarok támogassák üzleteiket, úgy ne adják át termeiket a szocialisták részére." A főtisztelendő urnak e kijelentésére azzal válaszoltam, hogy mi felvesszük a nekünk dobott keztyűt és tartunk népgyűlést az utcán.

"Én meg gondoskodni fogok arról, hogy azon a népgyűlésen nép ne legyen."

Mi módon? — kérdém. "Oly módon — válaszolt — hogy azt fogom híresztelni mindenfelé, hogy a népgyűlést csöcselék hívta össze, s azt fogom mondani mindenkinek, hogy a gyárosok boycottálnak fognak mindenkit, aki a gyűlésen résztvesz. Akik munkában vannak, azokat elbocsátják, akik munka nélkül vannak, azok Burnside-on többé munkát nem kapnak."

Mert beszélgetésünk során a szocializmus etikájáról is volt szó, megkérdeztem, hogy ő az ily eljárást a kereszténység erkölcsstanával összeegyeztethetőnek tartja-e?

"Határozottan nem! — válaszolt — de hiveim érdekében (!!!) mindenre kész vagyok."

Végül az én és elvtársaim iránt érzett nagyrabecsülésének adott kifejezést s kért, hogy mondjam meg elvtársaimnak, ne jöjjenek burnside-re a szocializmust hirdetni, mert ez ő neki nagyon kellemetlen. Én ennek az ellenkezőjét ígérve távoztam.

Igy számolt be nekünk elvtársunk. És mi mit teszünk? Népgyűlést tartunk Burnside-on, mert most még több okot látunk rá, mint valaha!

A pap, saját vallomása szerint a gyárak, a kompániák kincsrőz ebe, akinek feladata, sőt kötelessége a felvilágosodást a néptől elrekeszteni.

A tökések uraknak sötét feju, buta nép kell, a melyik kizsákmányolható. A butitást a papra bízzák. És ha a papnak nem sikerül hiveit eléggé maszlaggal ellátni, butítani, a gyárak kidobják a népet és a papnak nincs kit megfejni. A papok és kizsákmányoló tökések ilyenformán szövetséges érdektársak.

Ami nekik jó, az nekünk munkásoknak rossz!

BURNSIDE-I MAGYAROK! Jertek el NÉPGYÜLÉSÜNKRÉ

E hó 19-én, vasárnap délután 3 órakor

a SLUMBRICK-HALLBAN,

93-ik utca és Woodland Ave. sarkán

és hallgassatok meg bennünket saját érdekeitekben.

Ha nem mondunk igazat és ellenséget láttok bennünk, forduljatok el tőlünk! De hallgassatok meg bennünket és lássátok tisztán, hol a barátotok és hol az ellenségetek!

OTT LEGYEN MINDEGYIKTEK!

NÉPAKARAT

szocialista munkáslap.
A Szocialista Munkáspárt hivatalos közlönye.
Kiadja
Az Amerikai Magyar Szocialista Munkás Szövetség
516 East 6th Street, New York, N. Y.
Megjelen minden kedden és pénteken.
ELŐFIZETÉSI ÁR:
Égész évre \$2.00
Fél évre 1.00
Negyed évre 0.50
Európába ..... 12 korona.
Egyes szám ára 2 cent.
A Munk. Bet. Szöv. hivatalos közlönye.
Bzerkesztővel értekezni lehet hétfőn és szerdán 6-tól 8-ig.

NÉPAKARAT

Publ. by the Hungarian Socialist Labor Federation of America
516 East 6th Street, New York, N. Y.
ARNOLD GONDA NATIONAL SECRETARY.
A. WALDMAN NATIONAL TREASURER.
ISSUED EVERY TUESDAY AND FRIDAY.

SUBSCRIPTION YEARLY \$2.00
SINGLE COPIES 2c

Entered as Second-Class Matter August 28, 1907,
at the Post Office at New York, N. Y.

New York, Friday, April 17, 1908

PÁRBESZÉD.

Folytatja János és Samu bácsi.

János. Ti szocialisták valamennyien hipokriták vagytok. Békéről beszéltek és erőszakot hirdettek.

J. Igen. Ti azt mondjátok, hogyha a kapitalisták elikkasztanak a szocialista szavazatokat, mely a szocialista köztársaságot megalapítaná és egy hadsereget toborozna össze, hogy megvédje az ő birtokukat, hogy ti erőszakot használjatok ezen hadsereg ellen.

S. Ezt határozottan megtagadom.

J. És én azt mondom, hogy ez helytelen.

S. Fekézd csak kissé a száguldo paripádát.

Mit akart Lincoln, békét vagy háborút?

J. Békét akart.

S. Kétszínű volt-e Lincoln részről haderőt használni a rabslolgatás felszabadítására.

J. Természetesen nem! Ezt meg kellett tennie, hogy megmentsse a Uniót.

S. Helytelen volt-e ez akkor?

J. Nem, hogy helytelen, hanem elkerülhetetlen volt ez a tökéletesen igazolt!

S. Azon tényről szembem, hogy több mint 4 millió családnak kell élni kevesebb mint 400 dollár évi jövedelemből, tagadhatod-e, hogy az amerikai munkásosztály anyagilag ugyanabban ha nem rosszabb helyzetben van, mint a rabslolgatottak voltak?

J. N-e-m!

S. Látva az élelmiszerek árának folytonos emelkedését és a munkásság egy részének fölöslegessé válását, tagadhatod-e, hogy a munkásság helyzete állandóan rosszabbodik?

J. Ez tagadhatatlan!

S. Ezen tényeket összevetve, látható.

J. Hogy valamit kell tenni és pedig gyorsan!

S. Törvények által megakadályozni a kapitalistát?

J. Nos....

S. Nem János, megakadályozni törvény által képtelenség. Ugy, mint a rabslolgatott, lelélve az anyagi érdekei által, nem szabadhathat fel, sőt még csak nem is javíthatja rabslolgatott helyzetét, úgy a kapitalista sem adhatja fel a bányáit és gyárait s nem javíthatja a munkásai helyzetét. Amíg berrabszolgatás létezik, a munkásság helyzete kell, hogy rosszabb és rosszabb legyen. Amíg az ültetvényes kényszerítve volt kizárni a rabslolgatott, ki az övé volt a feudalizmus törvénye szerint, hogy önönmagát fenttarthassa; ugyanezt kénytelen megtenni a gyáros, ugyanezen okból. Kizárni kell a berrabszolgatott, aki rabslolgatott válik a kapitalisták magántulajdon által, a mely szükséges a rabslolga fenntartásához. Mindezt, amit valaha mondhattak a rabslolgatás ellen, hogy kereszténytelen és bűn az isten szemében, ezek három vagy négyszeres erővel alkalmazhatók a jelenlegi termelési rendszer ellen. Ennek is el kell pusztulnia. "Összegyűlekezni" és "megalkotni" ép oly hatástalannak fog bizonyulni, mint az bizonyult a rabslolgatnál. Ezen ország munkássága erősen tudatára ébred ezen tények és szervezkedve az I. W. W. és a S. L. P.-ben, előkészül a termelési eszközök átvételére és az egész nép számára való termelésre s nem csupán a parazitáknak. S ha a paraziták bátorodnak majd fegyveres erőt használni a nép akarata ellen, úgy erőszak a nép részéről minden ízében jogosult, ha nem több, mint jogosult, mint ezt a rabslolgatás megzúntatók tették.

J. Ugy lesz; és én is ott leszek segíteni!

HUSVÉT SZOMBATJÁN

FELTÁMADT KRISZTUS?

Mielőtt a nagy jelentőségű ünnep bekövetkeznék a jó keresztény népek legnagyobb része negyven napon át bójtöl s nagy áhítattal várják a feltámadás napját — a gyász- és öröm ünnepet.

Majd elérkezik lassan a feltámadás előestéje, az elnémult harangok megkondulnak és az emberek özönlenek nagy ájtatosan a templomba, megtekinteni a koporsóba fektetett ál-Krisztus feltámadását. És e csekély látványosság kedvéért most, a huszadik század elején is, a művelt világ korszakában még milliónyi népet találunk, kik sanyargatják testüket sovány és száraz eleddel s az egész idő alatt lelkesedéssel éneklék ama busan hangzó gyászos éneket:

Keresztények sirjatok,
Mélyen szomorkodjatok!

Igazán szívetrázó ékes mondat! Ha annyi igazság volna abban az ékes mondatban, mint amilyen kesergős, úgy kötelességében állana mindenkinek zengedezni.

Sajnos azonban, nem találunk benne más igazságot, mint hogy sirhatnak, szomorkodhatnak nemcsak a jó keresztények, de még a jó pogányok is, mert az 1907. év utolsó negyede nagy nyomort és keserűséget hozott a keresztényekre mint pogányokra egyaránt s az 1908. év kezdetén már sok helyen pusztított az éhség keresztény és pogány házaiban egyaránt.

És ezen nyomorúságok, pusztulások honnan keletkeznek? Kutassuk ezt kissé, foglalkozzunk vele, hiszen ez emberi kötelesség.

Nincsen az emberiség összes alkotásai között olyan jól megfizetett tudomány avagy művészet, mint ama meghamisított tan, mely azt hirdeti, megszületett Krisztus, meghalt Krisztus, feltámadt Krisztus, mennyekbe ment fel Krisztus stb. stb. Legyen valaki regényíró, vagy tudományos kutató, vers vagy dráma író, legyen bármely tudományos ághoz tartozó tudós, oly könnyen pénzforráshoz senki sem juthat, mint a fent említett tanítás hirdetői. A krisztusi tanok hirdetői irták ezen fentebb idézett bójti éneket, melynek további folytatása ekképen hangzik:

Keseregjen minden szív,
Aki Jézusához hív —

Hát én igaz híve vagyok a proletrát Jézusnak; és kesereg is hozzá: megkérdem tőle, tudja-e ő azt, hogy azon egyszerű tanokat és néhány tanítványát, kik az ő halála után hűségesen oktatják a népet s hirdették tanait, az akkori írástudók és papok éppen úgy üldözték, mint magát Krisztust:

Mondd nekem, te nazarethi Jézus: Van-e tudomásod arról, hogy feltámadásod után csak nagy idők multával kezdtek a te "tanait" hirdetni, de azokat meghamisítva; hirdítik azokat ma is — azok, kiket egykoron viperának neveztek?

Te megtanítottad a népet egy közösségre; te mondtad, eresszék hozzám a kisdedekeket, te tettél sok minden hasznosat s végre elneveztek lázítóknak igazságos elvedrt; majd megfogták és megkínálták, keresztet feszítettek; meghaltál és reád fogják, hogy harmadnapra feltámadtál.

Ha feltámadtál nazarethi Jézus, mondd nekem, halandónak, nem láttad-e, hogy a viperák a te meghamisított tanaidból pénzeket miképp harácsolnak, fegyveres seregeket szerveznek, később az egyesített seregekkel milliókat gyilkolnak — és te ezeket nem láttad?

Láttad-e azokat az iszonyatos bűnöket, miket a te nevedben elkövettek: azokat a fajtalan-ságokat, miket véghezvittek és visznek helytartóid e földön; elmondjám-e sorba, hogy mik történtek ott a földi paradicsomban, Rómában?

Ha gyenge is vagyok, erőlködöm, hogy csak néhányat is elmondjak neked.

Mint mondtam, te szeretted a gyermekeket — s földi helytartóid gyilkolták azokat, család nem kell nekik, titokban kéjelegnek, árthatlan, zsenge leánygyermekeket becselenitenek, akik aztán karjaikban tehozád kiáltanak segítségért és te nem hallod azokat — hol vagy olyankor, Jézusom?

Mondd te nazarethi Jézus, nem-e guny az, mit a husvét előtti napokban cselekszenek a te neveddel, hogy egy koporsót s benne egy ál-Krisztust katonákkal őriztetnek, miséket mondanak a koporsó felett és pénzeket kérnek a viperák a te nevedben és a te részre; szombat estére rád fogják, hogy feltámadtál. Legyen bár születésed emléknapija, legyen halálod és feltámadásod napja, menybe meneteled napja, ez mind megannyi alkalom, hogy pénzeket kérjenek a te tudatlan gyermekeidről. És a viperák élnek itt e földön boldogan és jólétben, mit sem törődnek a túlvilági boldogsággal, fürödnek az élvezetekben — és a te tudatlan gyermekeid satynulnak, pusztulnak az éhségtől, a nehéz mindennapi farszótól, melyért alamizsnaként kapnak egy darab kenyert.

Nem láttad, te bölcs és jószágos férfiú a sok ártatlan embervért a csatamezőn; kiontva egy pár nagy ur kedvéért?

Lám-lám, te nazarethi Jézus, így fogják reád, hogy feltámadtál s te mindezt, miket elorsoltam — nem láttad? Ezért lettem én hitetlen "Tamás" s nem hiszem a te feltámadásodat.

Az akkori tudósok pedig tanáidból üzlet csináltak, minden mondatodat meghamisították s a legigazabbakat elhallgatták, alkottak

NÉPAKARAT

maguknak egy emberfeletti hatalmat, mit a régebbi időben egyházi átokkal sújtottak. A gyalázatos bűnök halmozásából csak ily keveset mutattam be neked, feltámadt Krisztus; ezért mi a hamisságoknak és a te nevedben elkövetett gyalázatoságoknak többé nem hiszünk — de megfontoljuk a népet a te igazságos elvedre, mit egykoron hirdettél.

Ti pedig Farizeusok és képmutatók csak zengedeztetek, hogy feltámadt Krisztus e napon. Alleluja! De siessetek, mert közeledik a megjósolt nagy nap — az ítélet napja.

Fáradoznak immár a szabadon gondolkodó emberek egy új világ felépítésén, melyben ne legyen nyomor, kín, keserűség, csupán boldogság és jólét, mert csak akkor fog képezni az emberiség egy istenséget, amikor nem lesz két osztály... gazdagok és szegények, de egyetlen mértékkel osztják a földi javakat, azokat a javakat, melyeket a természet ad s amelyeket munkások teremtenek meg. Csak énekeljétek ti az altató meséket, majd mi elénekeljük az ébredés dalát, mely ekképen hangzik:

Ki harcba száll,
Hadd vesszen ő,
Szabad lesz a jövő!

Lovász István.

SZOCIALIZMUS ÉS MŰVÉSZET.

Írta: Emilie Vandervele.

(Folytatás.)

Ez magyarázza meg azok középszerűségét, akik alávetették magukat és amazok keserűségét, akik kiemelkedtek; mert az összes művészeknél, akik egyéni segítő források utján vagy azáltal, hogy kemény nélkülözéseknek vetették alá magukat, bizonyos függetlenséget biztosítottak maguknak, megvan az a közös, melyen gyökerező ellenszenv a burzsoa zsarnokság és a burzsoa ideálokak szemben.

Egyik csoport ebből az ellenszenvből erőt merít és a felháborodás nagy alkotásokat kényszerít ki. Így írta meg Balzac a Comédie humaine-t, így vágta szemükbe Flaubert az 1848. év júniusi győzelmének megvetését, így bélyegezte meg Viktor Hugo a második császárságot, így alkotta meg Zola Germinál-ját.

Egy másik csoportot elűz a jelenből az undor az elítélők elefántcsont tornyába, a román dekadencia dalát éneklék, amint Mellarmé, oda-állanak, "mindazokra a keresztutakra, ahonnan az életnek hátat fordítanak" vagy a multba menekülnek és a kereszténység nagy századaiból merítik azt az ihletet, amivel a jelen adósuk marad.

És ismét mások, akiknek száma napról-napra növekszik, az ébredő tömegekben keresztoznak és mint Wagner, hirdetik a művészet és forradalom szövetségének közegző diadalát. De akármilyen szépek és magasztosak is legyenek munkáik: ők csak hírnökök, nem is lehetnek egyebek.

Ahhoz, hogy új művészet keletkezhesik, művészet, mely nagy és hatalmas, mint maga az emberiség, ahhoz az emberiségnek a harc után a békét, a szakadatlan munka után a pihenést, a zsákmányért folyó nagy életharcok és civakodások után a szív és lélek egységét kell megismernie, és élvezni megtanulnia.

Az átmenet, a kritika, a forradalmiság idején, amilyen a miénk, csak csonka, tökéletlen munkák kerülhetnek napfényre. Ami volt, az halott. Ami jönni fog, az még nem él. Álom és valóság nem egyeztethető össze. Akik az újnak alapját vetik meg, azoknak nincs idejük egyből törődni; és a művészek, akik egy ma még leigázott népek beszélnek, nagyon gyakran hiába várják hívó szavuk visszhangját.

Ha azonban valamikor a felszabadított proletariátus valóban emberhez méltó életet fog élni, ha minden munkás szellemileg és lelkileg ki lesz művelve annyira, hogy a művészetet művésziül lesz képes felfogni, ha a munka után mindenkinek lesz szabad ideje, amelynek társadalmi szükségességét maga Fouillee is elismeri, akkor — és csak akkor — jönnek létre nagy, befejezett szépségű munkák termékeny egyesüléséből "az alkotó egyének, amely bizonyos arról, hogy meg fogják érteni és az életerős összességné, amely bizonyos, hogy meg fogja őt érteni.

Mert, George Sand fenséges szavai szerint, mi volna a művészet szívek és lelkek nélkül, amelyekbe azt plántálni lehet? Nap, amely nem árasztathatna világgosságot, nem fakaszthatna életet.

Mily másképpen fog kinézni a világ, ha a tömegek szeme megnyílik a világgosság számára és még szerényebb munkájukra is egy gazdagó csillagzat sugara világít le.

Ezzel szemben azt az ellenvetést teszik, hogy az esztétikai fejlődés akadályozva lesz, hisz a művészek egy szocialista államban meg lesznek fosztva mindazoktól a segélyforrásoktól, amelyeknek nekik a magántulajdon korszakában a fejedelmi, vagy polgári mecenások kegye nyújt; azt mondják, éppen a gazdagoknak ezen fényűzéséből élnek ők.

És ez az ellenvetés mégis nevétséges. A burzsoa társadalmi rend iránt való csodálatból származik, a burzsoázia, mint a szellemi munkások alma mater-je! Valóban előbb arra kell emlékeznünk, hogy milyen eszközökhöz kell a szellemi munkásoknak ma menekülniük, hogy egy darab száraz kenyeret teremthessenek

elő, amelyet Berlioz IV. Henrik szobránál egy marék mazsolával édesített meg? Schiller a történelem tanára volt. Balzac alig kapott egy pár ezer rongyos frankot a tízezer oldalra terjedő "Emberiség komédiájá"-ért.

Ami előtt II. Lajos beleavatkozott volna Wagner életébe, addig a mester kénytelen volt kisérletet írni silány fércművekhez. Beethoven élete vége felé levelet írt Ries barátjához egy sonátáról, mely a legnyomorúságosabb körülmény között jött létre, mert nagyon szomorú, ha a kenyrért kell írni. "És én már ide jutottam."

A legnagyobb alkotóknak, akik nem a legsötétebb nyomorban éltek, óriási száma, existenciáját vagy olyan foglalkozásnak, mely által esik meg a köztudat, egy jóvelmező melékhivatalknak, vagy pedig a mindig hátul kullogó közönség késői kegyének köszönheti.

Minden tekintetben felül fogja mulni a kollektívizmus a mai társadalmat.

Akiknek művészetük mellett más hivatásnak is meg kellett feléni, azoknak megvolna a szabad idő teljes bősége. Akik ma valamelyik polgári vagy királyi mecenásnak dolgoznak, azok majd — mint egykor Rembrandt és Hals — közösségek, csoportok, nyilvános intézetek számára lesznek tevékenyek, amelyeknek kollektív fényűzése elhomályosítja a magán fényűzést és hűségét és fukarságát. És végre, akik nem akarják, hogy a hivatalos körökkel dolguk legyen és szívesebben fordulnak egyenesen a publikumhoz, azokat esetjük vagy tolluk jobban el fogja tartani, mert sokkal nagyobb, érettebb és értelmesebb közönségük lesz, mint most.

Egészen balga volna az az ellenvetés, hogy a tömeg rossz bíró lenne és előnyben részesít az egyszerű nagyságok csillogó és szembe-ötölő középszerűségeit az eredeti tehetség felett. Vajjon nem azt tanítja a tapasztalás, hogy az új művészeti formákkal szemben nem a tömegtől, hanem ellenkezőleg a privilegizált osztályoktól indul ki a legmarkacsból ellenszűgése? Mikor Walter Stolzing-ot a mesterdalnokok visszautasították, akkor a jó nürnbergiekhez fordult. A tömegeknél győzött Corneille Polyeuete-jával, nem pedig a Hotel Rambaillet-ban. A valóban nagy alkotásokat, melyek az egész nép lelkét tükrözik vissza, legelőször maga a nép vagy legalább is a népek az a töredéke érti meg, amelyet nem igazott el teljesen a sötétség hatalma.

És annál inkább fog ez bekövetkezni, ha mindazon egységek, amelyekből a tömegelek össze van állítva, tudatos egységek lesznek, ha az embercsaládnak minden ember tagja sokkal szélesebb alapon fogja ismét visszahódítani az erkölcsi összetartozás ama érzetét, azt a termékeny szolidaritást, amely egykor az antik közösségi államokban és a középkor városi köztársaságaiban uralkodott. És mint az a két nagy korszak, amely a történelem öröklétében dicsőn fénylik napjainkig, úgy a szocializmus is egy új esztétikával fogja munkáját koronázni.

Gyakran mondták, hogy a művészet nem más, mint a társadalomnak többé-kevésbé eltorzított, de mindig hű tükré. Ma nem mutat egyebet, mint a haladkó burzsoázianak pelyhűdt bátortalanságát, gondokat és kinokat, de a fájdalommal élő és fájdalomában erősböböd proletariátus reményeit is. Holnap boldogabb nemzedékek nyugodt vidámságát fogja visszacsugárzni, amely elmenekült a nyomor posványából és szorgalmának, fáradságát nem ismerő bátorságának erejével megteremtette a munkának szuverén uralmát és a szolidaritás birodalmát.

Viktor Hugo egyik legfényesebb költeményében bemutatja nekünk a kecskelábu erdei istent az Olympus magaslátán, amint bozontosan és piszkosan felbukkan a kevely gyülekezetben. Csipős szavakkal gunyolják. Ő kihívó daccal válaszol. Merkur átadja neki fuvo-láját, Apolló Jegyözete nyújtja át lantját. A forradalmi ének növekvő erővel harsog az ég boltozatáig és maga az énekes is növekszik, miattl énekel, míg homályos árnya be nem tölti a végtelen irt. Az egész világ fellázad és megdönti Jupiter trónját.

... Hát nem a szocializmus ennek a költeménynek a satyrja? Mint amant, mely kezdetben bozontos és piszkos, első felbukkanásakor megvetik, mikor növekszik, félnek tőle. Mégis mind magasabbra nő. Merkur fuvo-lája, Apolló hárfája után nyul, felhasználja mindazt a szépséget, amit a művészet nyújt, magát a szépséget használja fegyverül, büszkén nyulik a magasba azok előtt, kik hallhatatlanoknak hitték magukat és nemcsak a, miattl hódító-kémet veti lábát trónjukon, józelmé öntudatának teljes erejével kiált feljük: "Helyet mindenkinek! Én Pán vagyok! Térdre veled mindennek atya Zeus!"

Ford. Friedlaender János.

SZERVEZETEK ÉS ELVTÁRSÁK FIGYELMÉBE!

Értesítjük mindazon osztályokat és egyes elvtársakat, kik Somogyi Mihály szervezőt körükben óhajtják, hogy levelezéseiket a következő címre küldjék: M. Somogyi c. o. Tomoy, 698 Fulton St., Chicago, Ill.

A MUNKÁSOK HELYZETE

ELIZABETH-EN.

Ezen a címen a "Népakarat" 24. számában egy cikket tettem közé az azon reményben, hogy szolgálatot tegyek a munkásság ügyének.

Amit az említett lapszámban megírtam, azt bizonyítékokkal akarom megerősíteni, hogy meggyőződjék minden munkás arról, hogy Plainfield sem foglal el különleges helyzetet azon elnyomatás tekintetében, mely a munkások mindenütt kijut s mely végig gázolt rajtunk Amerikában a szélrózsa minden irányában.

Én nem azon számúvegen át nézem a cikk megírásánál a munkások helyzetét, mint a melyen azt Koncz elvtárs nézi, mert én általánosságban vontam le a következtetéseimet. Nem arra fektettem a súlyt, hogy hány magyar lakik most Plainfielden, hanem milyen a munkások helyzete Elizabeth környékén. S ha végigtétekünk Amerikának munkáslakta vidékein, mindenütt megtaláljuk, kevés változtatással azon állapotokat, melyeket előző cikkemben felsoroltam. Ezen állapotok alól Plainfield legfeljebb annyiban tesz kivételt, hogy munkásainak egy kis része a nyomor elől más vidékre költözött s a legtöbben közülök visszatértek Magyarországra.

Ezt bizonyítja azon körülmény, hogy még az ősszel nagyon sok magyar munkás dolgozott ottan, de bizonyítja az is, hogy a "Munkás Betegséggyógyító Szövetségnek" 26. osztálya alakult meg ott az ősszel, mely szintén magyar munkásokból állott, kik a válság következtében munkájukat veszítve, kénytelenek voltak más vidékre menni, ami maga után vonta az osztály feloszlását is. Ezen munkások bizonyára nem a jólét elől menekültek Plainfieldből. Ő nem! A nyomor volt itt a rugó, mely az ott együtt élő magyar munkásokat úgy széjjel szórta, mint a porszemeket a szél. De még kifejezettebben azokról beszéltem a nevezett cikkben "akik még nem utaztak el", hogy t. i. azok vannak nyomorúságos helyzetben.

Beszélhetünk-e jóléről akkor, midőn a polgári osztályhoz tartozók maguk mutatják ki, hogy az amerikai munkások egy év leforgása alatt 13 ezer millió értéket termeltek s ebből 2 ezer millió dollárt kaptak vissza bér fejében. Ezen 2 ezer millió dollárból 5.353.246 családnak kell megélnie. Vagyis egy családnak egy évben 433 dollár jut.

Ezen számok igazolják, hogy a munkásosztály arra van utalva, hogy többen lakjanak egy helyen, hogy ezáltal a lakbért könnyebben kifizethessék.

Ezen kimutatás a Plainfielden lakó munkásokra is vonatkozik. Nem a Koncz elvtárs jólétéből l vontam következtetést, hanem azokról, a milliókról, kiknek egy pár centjük sincs. Hogy a nyomor nagy, azt Koncz elvtárs sem vonja kétségbe, de hogy a nyomorról írjunk, azt már fölöslegesnek látja; azon egyszerű oknál fogva, "mivel azt anélkül is tudják".

Vajjon minek irnak akkor folyton a "Népakarat"-ban a szervezkedés szükségességéről, mikor úgy is tudjuk, hogy a munkások csak az által érhetnek célt? Minek irnak a válságról, mikor tudjuk, hogy mi okozta? Minek foglalkozunk a kizsákmányolás tényeivel; minek a munkásság elbuitására való rámutatással, de meg minek egyáltalán a szocializmus tanainak ismerete, mikor tudjuk, hogy azok igazak?!

Épen azért, mert tudjuk. Ezen tudásunk elterjesztésével érőshetjük csak a munkásmozgalmat, ha a munkássággal megértjük elnyomatásuk okait. Azért kell folyton beszélni, írni, a munkások helyzetéről, hogy meggyőzzünk mindenkit a mai társadalom tarthatatlanságáról. Mint Lasalle is mondotta: "Németország munkásai, nektek mindig arról kell beszélnem hogy nyomorogtok!" Ezen mondat nagyon is lehet alkalmazni az amerikai munkásokra. Legelőbb mi, szocialista munkások, ne tegyük magunkévá azt a módszert, hogy ahelyett, hogy feltárnánk bajainkat s arra gyógyírt keressünk, vagy nyilant megmondjuk, hogy ezen helyzet elviselhetetlen, fölöslegesnek tartjuk folyton a nyomorról beszélni és írni. A polgári lapok is, ha a fölvilágosodott munkások közül valaki a valóságot bemutatja a maga meztelenségében s megmutatja a kivezető utat, azt mindjárt azzal fogadják, hogy szégyent hozott a munkásokra.

Ez már megtörtént, amikor a nemzeti zászlót hozták az Amerikában élő magyaroknak s a szervezett munkások egy röpirat alakjában mutatták be a magyarországi munkások nyomorúságos helyzetét. Az igazság megmondásáért azután minden szocialistát hazaárulónak nyilvánítottak a polgári lapok. Az ilyen felhógas csak arra jó, hogy a polgári osztályhoz tartozókat továbbra is eltartani segítünk. Egy szervezett öntudatos munkás csak azon következtetést vonhatja le, hogy a munkások nyomora nem más, mint egy súlyos vád a mai társadalom berendezése ellen. Hiszen ebből az elnyomatásból szűrődik le a két osztály között az életét, mely magával hozza az osztályharcot s erről ne beszéljünk?

Beszélnünk kell, fennhangon, hogy meghallja minden munkás, hogy a kapitalisták által kizsákmányoltatunk, elnyomatunk s ezen elnyomatás alól csak úgy szabadulhatunk, ha szervezkedünk úgy politikai, mint gazdasági téren.

Lukács László.

TÁRCA.

AMOLYAN FALUSI TÖRTÉNET.

Irta: Lakatos László.

Tél volt akkor is. A jómódú emberek azt állítják, hogy a télnek is vannak gyönyörői. Sőt vannak olyanok is, akik a telet a nyárral nem cserélnék fel. A nyár csak melege ad, de a tél szórakozást, mulatságot hoz. A korcsolyapályákon a párok lejtenek, az egyik unalmából, a másik pedig egészségi okokból jár a jégpályára. Télen van a bál idő is, amikor a gazdagok apraja-nagyja mulatni jár. És ha egyéb szórakozása sincs, otthon marad és a jól befűtött szobában, párolgó tea mellett úgy véli, hogy ez a világ ugy van jól berendezve, amint van, másként nem is lehet, sőt azért van így, hogy neki jó dolga legyen.

Nem úgy van a szegény embernél. Nem tudja mitől féljen jobban, a hidegtől vagy a munkanélküliségtől. A hideg ellen kellőleg nem védekezhetik, mert tüzelője már tél elején is fogytán van és a szegény emberek úgy segítenek magukon, hogy soros számban mennek egymáshoz szomszédoszni s így a nyomor egy kis gazdaságtanra tanították az embereket. De a gyomornál megszűnt minden számítás. Ott nem lehet 8-10 embernek egy gyomorral jól jákni, mint a kályha mellett melegezni, mert ott mindegyiknek külön kell ennie. Az emberek közt azon viszony sincs, mint a hangyáknál, mert ezek maguk eszik meg, amit telre eltek, míg az ember is eltesz is ugyan telre valót, de csak úgy, hogy — másnak, a szegény a gazdagnak.

De bármily rossz dolga is van ugyan a szegény embernek, oly rossz dolga még sincs, mint a vándorlegénynek, aki sohasem tudja, hol fog ebédelni, mit fog enni, főztek-e aznap a számára? Padláson, istállóban, korcsmai kemény asztalon, vagy pedig valami jószívű ember megkínnyorú rajta és meleg szoba sarkában, ágyban fog-e hálni? Avagy pedig bevészlik a kórházba, mert betegnek bukik föl az országúton vagy a börtön négy fala látja őt vendégül éjszakára, mert az éhhalál elől egy darab kenyérral akarta életét megmenteni s egy csendőrzést bevittte őt, mert ez — főbenjáró bűn.

Pedig nem épen a munkásság salakja tapossa az országutat. Sőt ellenkezőleg azok veszik kezükbe a vándorbotot, akik nem akarják magukat a munkaadók kénye-kevére odadobni.

Ilyen szegény emberfia közeledett egy faluhoz, ahol már előre úgy számított, hogy déltájta meg be és majd csak kap valami meleg ételt. Rá is fért volna. Végig kopogtatta az egész falut. Szidásban, kutyaugatóg fogadtatásban több része volt, mint ételben. Rendesen azzal fogadták:

— Nézz meg az ember, milyen erős szál legény és nem hogy munkát keresne, hát itt csavarog...

Hiába beszélte volna ezeknek az embereknek, hogy ő nem kap munkát, hogy ő éhbéért nem dolgozik — ezek vagy nem értették volna meg, vagy még a vasvillát fogták volna rá.

A faluban volt egy uraság. Itt sem volt szerencséje. Tovább bandukolt. A falu vége felé, ahol már a házak is gyűrűltek, a szegényebbek laknak, még ott próbált szerencsét. Egy házban barátságos szó fogadta. Beinvitálták. Meleg étel is jutott neki. Mindegy szegény embernek jó szíve van — tartja a közmondás. Sőt ott tartották. Szívesen lájál néhány napra, míg az idő kissé enyhül. Addigra is majd kerül valamelyik szomszédotól egy darab meleg ruha, — ők bizony már jó ideje, hogy ujat nem vettek, csak rongyot rongyra raktak, ha a tél hidege megfogta őket.

Faluhelyen hamar mindenről tudnak az emberek. Azt is tudták már másnap, hogy a vándorlegény falujokban maradt és bizony furcsa egy ember, mert olyan dolgokat beszél össze, amiről sohasem hallottak. Kiváncsiak is voltak rá. Hivogatták is egyik-másik helyre, de biz ő inkább ott maradt a vékony kosztón, ahol őt szívesen látták, mintsem olyan helyre menjen, ahol éreztetik vele, hogy ő alimizsna-kenyeret kap.

Vasárnap délután a litánia elmúltával a férfiak lassan gyülekezni kezdenek a korcsmában. Megbeszélnek egy pohár bor, pálinka mellett — a nagy semmit. Évek óta egy témájuk van, hogy a pap és a földesur mit mondott, hogy rossz a helyzetük és segíteni kellene.

De a hogyanról mindenkor elfelejttek gondolkodni.

Odakerült a korcsmába a vándorlegény is, aki olyan furcsákat beszél. A falubeli emberek egyike-másika fizetett neki egy-egy pohár bort, hogy a jogcím a beszélgetéshez meglegyen. S megeredt a szó, kérdezte tőle, merre való, mi a mestersége, mi hir van a nagy világban, járt ő máshol is, másutt is olyan rosszak-e a viszonyok. A vándorlegény pontosan megfelelt és arra a kérdésre, miért van a szegény embernek oly rossz sora, azt felelte:

— Mert rabszolgávé van bennetek!

A társaság hevesebbé része már neki akart menni, hogyan meri őket rabszolgáknak nevezni, az idősebbek azonban csitították, eké-ként okoskodván:

— Helyén van ennek az embernek az esze. Majd megfelel érte, amit mondott. Csak hagyjuk kibeszélni.

S a legény beszélt soká, oly dolgokat, amit ő még soh'sem hallottak. Elbeszélte nekik, hogy a szegény dolgozik és a gazdag huzza a hasznát belőle; a szegény ember fizeti az adót, hogy a gazdagok dúsálhassanak a vagyonban; ha szegény ember nem volna, aki dolgozik, bepusztulna a világ, mert a gazdagok nem dolgoznak, nem is értenek hozzá.

Fura beszédek. Ők mindig úgy tudták, hogy ha a földesur meg a káptalani bírtok nem volna, ők pusztulnának éhen. De nem is maradt annyiba. Két párta szakadt a korcsma népe. Az egyik amellett volt, hogy hazudik, a vándorlegény, a másik nem mert ugyan nyíltan mellette lenni, csak annyit mondott:

— Hát valami mégis csak lesz a dolgoban.

S amint úgy tovább poharagztak, elmondta nekik, hogy bizony nem volt nekik olyan nagyon miért felugrálnok.

— Nézzétek — mondá — a földesurat, a papot, mit csinálnak azok egész éven át? Semmit. A földesur nyáron megfizet nektek a munkátokért, de nem azért, hogy ti élhessetek meg, hanem hogy ő neki legyen miből élnie. Mert ha csak egy nyáron nem dolgoztatok meg a mezőket, ki érzi jobban a hiányát, ti vagy ő? Hát a pap beszédjének van-e valami haszna? Éppen annyit használ, mint az ő szentelt víze. Ők parancsolnak nektek, mert ők a bírtok és az ész. Tietek a munkaerő, de ész nélkül. Ha a munkaerőtök nem adnátok oda, mítsam ér az ő eszük; de ha ti a saját munkaerőtök mellé ész is szerettek, akkor ti lesztek az urak. És azután — még azt mondjátok, hogy nem vagytok rabszolgák? Hát ha szabad emberek vagytok, akkor miért védték a saját rovásotokra olyan nagyon a más vagyonát? Majd én megmondom nektek. Mert rabszolgávé van bennetek. Mert úgy neveltek benneteket, hogy ti csak járomhordónak jöttetek a világra, míg a másoknak mindig csak dözsölnie kell. Apáitok is így gondolkodtak, nagyapáitok is és valamennyi őstök is, mert nektek is vannak őseitök, — de míg az urakat akar nevelik, hogy fölöttetek uralkodjanak, belétektek rabszolgákat csinálnak...

S folyt a beszéd ebben a mederben. Minél többet magyarázott, annál élénkebb lett minden mozdulata és késő estig még mindig elbeszélgettek. A falu népének tetszett az idegen, mert — az igaz — gorombán beszélt ugyan velük, de igazat beszélt.

Az emberek elszédlettek. Mindenki hazament. A vándorlegény is elment a szállásadóházhoz, aki már büszke volt az ő vándorlegényére. Hétfőn reggel tovább ment a jövevény, aki nem akart jövevénye terhére lenni. Azóta sem látták a faluban. De hire ott maradt és a szegény emberek tudtak is magukon segíteni.

Felvilágosította őket a — rabszolgávé...

GYŰLÉSI TUDÓSÍTÁS.

A chicagói szoc. munk. szervezet II. osztálya (3729 S. Halstead St.) 1908. április 5-én, vasárnap délután gyűlést tartott. Napirend: I. A munkásság helyzete; II. Szervezkedés és sajtó. A szép számban megjelentek szervezetünk nevében Tomori Antal elvtárs üdvözölte és kéri a gyűlés vezetésére egy elnök és jegyző választását.

Elnöknek Rothfisher Károly, jegyzőnek Gaál Sándor elvtársak választották meg. Rothfisher elvtárs rövid, lelkes megnyitói beszédében felhívta a jelenlévők figyelmét a napirend fontosságára s kéri, hogy a szónokot türelmesen hallgassák meg. Azután átadta a szót Somogyi Mihály elvtársunknak, aki 2 és háromgyed órás beszédében merítette ki a napirend pontjait; szavaiban súlyt fektetett arra, hogy a hallgatóság indifferens részét megismertesse a szocializmus magas szintű szemléjével: gyönyörű érvekkel és számadatokkal bizonyította be a szervezkedés szükségességét. Rámutatott a korrupción, fejtelten társadalmi rendre s annak csekély számu elődjére, kik a munkásság munkájának gyümölcsét elrabolják minden rendelkezésükre álló eszközzel. Ennek egyedüli bűne, ugymond, magát a tudatlan munkásságot terheli, mert mint szervezetlen tömeg gyárlót gyára kilincselve kínálja oda munkaerőjét nyomorult éhbéért, nem akarja megtanulni, hogy a munkás munkájának teljes gyümölcse illel. Nem akarja látni azt a mély szakadékot, mely a munka és tőke közt tátong. Majd heves szatírákkal utasítja vissza az ellenünk, szocialisták ellen emelt vádak. Összehasonlítta a korrupció A. F. of L-t az I. W. W.-val, mely faji és valláskülönbség nélkül szervezi az osztályharc alapján az összes szakmák munkásait. Végül felhívja a jelenlévőket lapunk, a Népakarat, támogatására, mely az egyedüli munkáslap Amerikában, melynek irányát egyedül a munkásság érdeke szabja meg, nem a business. Mire a gyűlés véget ért, számosan iratkoztak be szervezetünkbe s néhány új előfizető is jelentkezett.

Gaál S., jegyző.

ELVTÁRSÁK!

Terjesszék a „Népakarat”-ot.

UTÓPIA ÉS TUDOMÁNY A TULAJDON KÉRDÉSÉBEN.

A tulajdon kérdésében az átmenetet az utópiától a szocializmus felé Weiting tanításában találjuk meg, még tulsok jelentőséget tulajdonít az erkölcsi erőnek s főleg ezek szempontjából nézi a világot, amint az előtte áll, s amilyennek szerinte lennie kellene, de világos előtte, hogy ezen erkölcsi erők tulajdoni viszonyok hatásai alatt állanak. Kiderül ez a tulajdon elleni írt "12 pontjából", melyekben a magántulajdon ez irányú hatásait fejtegeti.

Erdemes ezeket ideiktatnunk, mert kitűnően mutatják, mint bontakozik ki a szocializmus az eszmék ködéből és válik tudatossá az a fel-fogás, hogy az eszmék csak a gazdasági tények által kijelölt utat követhetik.

A tulajdon ellen szóló tények és okok szerinte ezek:

1. Alapja a társadalmi egyenlőtlenségeknek és bajoknak. Tulajdon nélkül nem volnának szegények és gazdagok, urak és szolgák.
  2. A tulajdon félszke az ingyenlőknek és azok fajzatának. A tulajdon munka nélkül szaporodik.
  3. Akadályozza az egyesülésben rejlő előnyök érvényesülését. A tulajdonos csak arra törekszik, hogy saját előnyeinek a tőle függők rovására tegyen eleget.
  4. Ellenez minden közérdekű reformot. Meghamisít minden erkölcsi és vallási fogalmat.
  5. Okozója számos törvényünknek és büntetéseinknek, valamint az ebből eredő rendteltségnek. Mivel nem mindenkinek s nem egyenlő módon van biztosítva az existenciája.
  6. Akadályozza és zavarja a hasznos tudományokban való előmenetelt, mert a nagy többség nem bír a művelődés szabadságával és eszközeivel.
  7. Megsemmisíti jelentékeny részét azon előnyöknek, melyeket nekünk a tudományok nyújtanak. Minthogy a vagyonatlan feltaláló a legnagyobb nyereséget a pénzemberek kezében kénytelen hagyni.
  8. A legártalmasabb szenvedélyeket táplálja az emberben. A tulajdon szeretete sziveltelen, fukarrá, bizalmatlanná és érzéketlenné tesz, a szegényt pedig gyilkolásra és lopásra kényszeríti.
  9. Gyöngíti és szétforgácsolja a társadalmi erőket. Mert azokat a gazdaság érdekei vezérik, kiknek öngye a javítások utját állja.
  10. Megrögzíti és konzerválja a régi társadalmi szokásokat, előítéleteket és bajokat, mindezt a tulajdon átöröklése által.
  11. Sem nem szükséges, sem nem hasznos, hanem egy a társadalomra nézve mindinkább károsra való intézmény. Mert önző és egyéni, nem társadalmi érdekeket szolgál.
  12. A természet törvényei szerint egyet jelent a lopással.
- Tulajdon az egyes hatalma alatt álló, önkényes, önhatalmú, ravasz vagy erőszakos bírtokba vétele és használata valamely a természet által mindenki számára rendelt tárgynak. A lopás is ugyanaz.

A tudományos szocializmus, midőn a mai tulajdoni viszonyoknak a

kommunizmus felé való átmenetét állapítja meg, mind nagyobb mértékben támaszkodik a természeti viszonyok alakító erejére és mint kevésbé erkölcsi vagy egyéb eszmi követelményekre.

A fejlődés ezen menetét Engels a következőképen vázolja:*

A tőkés forradalom. Az ipar átalakulása először az egyszerű együttműködés és kézmű közvetítése által. Az eddig szűkszórú termelési eszközök központosítása nagy műhelyekben s ezzel átalakításuk egyéni termelőköréből társadalmiakká — oly átalakulás, mely a kicserélés formáját nagyban-egészben nem érinti. A régi tulajdoni formák maradnak érvényben. Föllep a tőkés: mint a termelési eszközök tulajdonosa a termékeket is bírtokába veszi és árukká teszi azokat. A termelés társadalmi tényrévé lett; a kicserélés és vele a tulajdon szerzés egyéni tények, az egyes egyéni maradtak: a társadalmi terméket az egyes tőkés veszi tulajdonába. Ez az alapvető ellentét, melyből az összes ellentétek származnak, melyekben a mai társadalom mozog s melyeket a nagypipar leplezetenlű napfényre hoz.

A) A termelő és termelőkörök elkülönítése. A munkás elitélése életfogytiglani bémunkára. A proletáriátus és polgárság ellentéte.

B) Növekvő előtérbe jutása és fokozódó hatékonysága azon törvényeknek, melyek az ártermelésre irányadók. Féktelen versenyküzdelem. Az egyes gyár társadalmi szerveztségének és az összertermelés társadalmi anarchiájának ellentéte.

C) Egyrészt a gépek tökéletesedése, minden egyes gyáros kényszerítő parancsává téve a verseny által, mivel egyértelmű a munkások mindinkább fokozódó munkanélkülisége: az ipari tartaléksereg. Másrészt a termelés korlátlan kiterjedése, hasonlóképpen a verseny kényszerítő parancsa minden gyárosra nézve. Mindkét részről, a termelő erők hatallan fejlődése, a kínált túltengése a kereslet fölött, túlforgás, a piacok túltömege, tízevenkénti válságok, hibás körfűgés. Főlöleg, itt termelőkörökben és termékekben — főlöleg amott munkásokban, kiknek se foglalkozásuk, sem létfenntartási eszközeik; de a termelés és társadalmi jólét e két tényezője nem kerülhetek együvé, mert a termelés tőkés formája a termelő erőknek megtiltja a működést, a termékeknek a forgalmat, ha csak előbb tőkévát nem alakulnak: amit azonban épen a saját fölölégű akadályoz meg. Az ellentét az örültség fokozódott. A termelési mód fellázad a kicserélés formája ellen. A burzsoázia nyilvánvalólag képtelennek bizonyult arra, hogy továbbra is vezesse saját társadalmi termelő erőt.

D) A termelő erők gazdasági jellegének részleges elismerésére kényszerülnek maguk a kapitalisták is. A nagy termelési és forgalmi szervek elcsajátítása először részvénytársaságok, később trusztok, végül az állam által. A burzsoázia főlöleges osztálynak bizonyult; összes társadalmi tevékenységeit fizetett alkalmazottak végzik.

Amit ekkép a gazdasági viszonyok előkészítettek, annak végleges megvalósítására: a proletárforradalom útján a szocialista taktika tanít.

* A szocializmus fejlődése az utópiától a tudományhoz.

REGÉNY.

A kozákok.

Irta: Tolsztoj Leó.

XVII.

(Folytatás.) (14)

Olenin fölébredt s kiugrott az ágyból. Amikor észrevette az öreget, egyszerre jó kedve támadt.

— Gyorsan, gyorsan, Wanjusa! — Rendben vannak a fegyverek? Más ember már rég megreggelizett, ti meg most bujtok ki az ágyból. Ljam, hol vagy? — kiabált Jeroska bátya.

— Azonnal készen leszek. Wanjusa, puska-port, elég töltényt! Ne feledd!

— Du thé, voulez — vous? — nevetett Wanjusa.

— Hát te mi nyelven beszélsz? te nem beszélsz úgy, mint mi? — Majd Oleninhez fordult. — Most az egyszer még nem fizetsz, de ha legközelebb elalszod az időd, fizetsz pálinkát. Siess, mert később hiába megyünk. Nem találunk szarvaszt.

— És ha találunk, akkor a szarvas okosabb, mint mi, mert az állatot nem lehet becsapni — nevetett Olenin, amint Jeroska tegnapi szavait ismételte.

— Csak nevels! Előbb löj egyet, azután nevelhetsz. — Nézd itt jön a házigazdád. Hogy kinyalta magát. Új kabát van rajta. Micsoda népség! Micsoda nép!

Wanjusa bejelentette a házigazdát.

— "Largent" — mondta a látogatásra vonatkozólag.

Ilja Wassiljevics, a házigazda lépett be. Arca mosolygott; testével ide-oda hajlongott s barátságosan köszönt Oleninnek.

Ilja Wassiljevics elég művelt kozák volt, aki Oroszországban nevelkedett; tanító volt s a mire legbüszkébb volt: nemesi családból származott. Fellépésében is mindig mutogatni akarta előkelő származását, de félszeg modorával, ügyetlen hajlongásaival ő is csak olyan Jeroska bátya féle kozák volt.

Olenin üléssel kínálta meg.

— Hozott isten, Ilja Wassiljevics — köszöntötte őt Jeroska bátya.

— Jó napot bátya; ilyen korán itt vagy? Ilja Wassiljevics negyven éves lehetett, hosszú, hegyes szakállt viselt; alakja magas, sovány volt s negyven éve dacára fiatalabbnak látszott. Amikor Oleninhez jött, félt, hogy nem tartják eléggé műveltnék s minden áron el akarta kerülni, hogy úgy tünjék fel, mint egy közönséges kozák.

— Ez a mi egyiptomi Nimródunk — mondta öntelt mosollyal Oleninhez fordulva. — Egy igazi Nimród, aki urak között van.

Jeroska bátya végig nézett rajta, mintha minden egyes ruhadarabját külön vizsgálná — Micsoda egy komisz ember. Nem szenvedhet. Kapzsi, zsurgori. Azután kinek gyűjti a garasait? Két háza van; nemrég vett egy ker-

— Vadászatra készülünk — szolt Olenin, hogy épen csak mondjon valamit.

— Igen szép — jegyezte meg a házigazda — de valami mondanivalóm volna.

— Szívesen meghallgatom — udvariaskodott Olenin.

— Ön nemes ember s mivel magamról is elmondhatom ezt, továbbá mint tisztelt és egyenértékben érintkezhetünk egymással, mi nemes emberek. — Megállt, majd Oleninre, majd az örege nézett. — Feleségem, aki a mi felfogásunkhoz képest mégis csak egy közönséges, ostoba lény, tegnapi mára tett ígérteit nem válthatta be...

Azután beszélt tovább. Néha úgy belekeveredett a cifra, szövírágos beszédbe, hogy maga sem tudta, mit beszél.

— Okosan beszél — jegyezte meg a vadász. Ilja Wassiljevics tovább beszélt. Oleninnek sok rábészelt után után sikerült végre őt rábírni, hogy havonta hat ezüst rubelt elfogadja tőle. Megkínálta egy csésze teával. Ilja Wassiljevics megköszönte a szíves meghívást.

— A mi ostoba világfelfogásunk szerint, majdnem bűnnek tartjuk, hogy valaki egy világi embernek az üveghőházba iszik; az én szabad nézeteim szerint ugyan nem sokat adok rá, de a feleségem.

— Parancsol téat? — kérdezte tőle Olenin.

— Ha megengedi, majd áthozom az én poharamat. Micsoda pohár! Különös! Kiment s lekiáltott: "Egy poharat!"

Néhány perc múlva félig kinyitott az ajtó s egy napbarnított, gömbölyű leánykar nyújtotta be a poharat; hosszú rózsaszínű bő ujjal lögött le róla. A házigazda átvette a poharat s valamit mondott a leánynak, aki csakhamar eltűnt. Olenin beöntött Ilja Wassiljevics "különös" és az ő "világi" poharába.

— Nem akarom feltartani — szabadkozott a házigazda. — En is nagy kedvelője vagyok a halászatnak. Különben reménylen nem sokára lesz szerencsém önt saját szobámban vendégül látni.

— Megszorította Olenin kezét, párszor meg-hajította magát, azután elhagyta a szobát. Odakint nagy hangon osztotta parancsait.

— A kópé — nevetett Jeroska bátya. — Csak nem fizetsz neki hat rubelt? Hát hallott már valaki ilyet? A falu legjobb házázt kibérelheted két rubelért. Ilyen egy szemtelen ember! Te, én három rubelért odaengedem a szobámat.

— Én már csak itt maradok — mondta erre Olenin.

— Hat ezüstrel! Hallatlan! Bolondság ennyit adni! — sópázkodott Jeroska bátya.

Miután megreggeliztek, nyolc óra tájban elhagyták a házat. Az udvarban Marjankával találkoztak. Olenin sokáig nézte a leány nagy, fekete szemét.

— Menjünk — szolt a vadászhoz, miközben felcsalta a fegyverét. Férrezte, hogy a leány tekintete erősen rátapad.

Utközben Jeroska előhozta Olenin házigazdáját. Nem fogyott ki a szitkolódzásból. — Micsoda egy komisz ember. Nem szenvedhet. Kapzsi, zsurgori. Azután kinek gyűjti a garasait? Két háza van; nemrég vett egy ker-

— Egy kis fia, meg egy leánya van, akit nem sokára ugyanis férjhez ad, akkor nem marad senkije, mint az a kis kilyök... A leány derék teremtes, igaz kicsit kikapós, csak jómódú emberhez akar menni. A Luka, tudod, a szomszéd, aki megölte a minap azt a csecencet, szá-mot tart rá, de az öreg nem akarja hozzá adni.

Azt mondja, hogy ráér még, pedig én tudom, hogy miben sántítok. Sok baj volt már a Marjanka miatt, de Lukasa megvesz megkapja, mert Lukasa a legelső kozák a faluban. Derék fickó, hogy lepuftantotta azt a csecencet, meg is érdemli az érdemkeresztet.

— Mond csak, mi volt az tegnap? Amikor az udvarban járkáltam, láttam, amint Marjanka valakivel csókolózott.

— Nem lehet az.

— Hidd el, hogy úgy van — erősítette Olenin.

— És milyen kozák volt, akit láttál? Milyen toll volt a sapkáján; fehér?

— Igen.

— És veres kabát volt rajta. Akkor lehetett, mint te?

— Kicsit nagyobb volt.

— Gondoltam. Ez ő, a Lukasa — nevetett Jeroska bátya. — A kópé; különben szeretem, a Markát, tudom én csak így hívom a gyereket. Éppen olyan, mint amilyen én voltam valamikor. — Nekem is volt egy ilyen kedvesem. Rendesen az anyjával vagy a sógorjával aludt, de mégis hozzá tudtam férközni. Az anyja valóságos boszorkány volt, ki nem állhatott; én se őt. Magasan laktak, hát úgy csináltam, hogy elhívtam magammal egy barátomat. Felálltam a vállára s úgy másztam be az ablakon. A leány egy padon aludt. Amikor fölébresztettem nem ismert meg mindjárt, de az anyja, az a vén boszorkány is felébredt. Én persze nem szólhattam, fogtam a sapkámat, rányomtam a leány szájára, hogy ne tudjon kérdezősködni. Hát nem megismert a sapkám rojtjáról! Az anyja elaludt, a kis lánykám meg a nyakamba borult. Volt másnap jó világ; annyi jót kaptam tőle; szőlőt, gyümölcsöt meg bort. És azt gondold, hogy csak az az egy volt! Dehogy! Micsoda élet volt az!

— És most?

— Most! Hm... Most menjünk a kutyá után és ha egy fácan felrepül, löj rá — mondta Jeroska bátya. Nem akart Olenin kérdésére válaszolni.

— Mond, a Marjankának is udvaroltál?

— Figyél a kutyára jobb lesz; majd estére tovább beszélünk róla. Ljam! Vigyázz — kiáltott a kutyára.

Alig mentek száz lépésre, egy száraz ágra mutatott a vadász. Az ág rézsut feküdt az uton.

— Mit gondolsz? Ugy-e te azt hiszed, hogy ennek így kell lenni. Nem bizony, ez az ág rosszul fekszik itt.

— Miért? — kérdezte Olenin.

(Folyt. köv.)

A POGANY KRISZTUS.

A budapesti "Népszava" írja: Kiskunfélegyházán nagyon jól áll a katolikus hívek lelki ápolásának az ügye.

Ez az alábbi történet az azt bizonyítja, hogy a kiskunfélegyházi plébánosok nem járnak egy kanál vízzel a szomszédokba.

Ez az alábbi történet az azt bizonyítja, hogy a kiskunfélegyházi plébánosok nem járnak egy kanál vízzel a szomszédokba.

No, de hát ez már így van. A kiskunfélegyházi utszéli Krisztus vadonatújban állt a márciusi esőben, szélben, de nem kezdte meg működését.

A keresztlító tanyaiak beállították a plébániára. Az egyike. Kérték a plébános urat, hogy jöjjön ki kereszteszertelni.

Jaj, kedves fiaim, annak ára is van. Ingyen nem szentelünk Krisztust. Aztán nem is itt van a templom faránál.

Hát hiszen nem is sajnálnánk mi, de tán olcsóbban is föl lehetne azt a tanyai Krisztust avatni, hiszen akkora, mint egy jókora bárány.

A plébános ur nem állt kötelnek. Olcsóbban semmiféle Krisztust nem szentel föl. Tessék a másik üzletben megkérdezni, hogy mi az ilyen portékának az ára?

A kiskunfélegyházi utszéli Krisztus ma is kereszteszertelen. Veri az eső, a hó, a plébános urak meg jól fűtött, meleg szobában szidják a szegény Krisztus gazdát.

EGYLETI HIREK.

A Pittsburg és Környéke Szoc. Munk. Szerv. 1908. május hó 1-én, pénteken, saját helyiségében, 210 Electric Ave., vig. műsorral egybekötött

KEDÉLYES ESTÉLYT

rendez, mely alkalomra kérjük a helybeli és vidéki elvtársak megjelenését.

Az Allegheny Szoc. Munk. Szerv. április hó 18-án, szombat este, helyiségében 803 East St., szórakoztató műsorral egybekötött SZINELŐADÁST rendez a kongresszusi küldött költségeinek fedezésére.

Meghívó.

McKeesporti Szoc. Munk. Szerv. május hó 3-án vasárnap este, magánhelyiségében, 149 2nd St., szórakoztató műsorral egybekötött

KEDÉLYES ESTÉT

rendez. Színe kerül: Megjött a papa, 1 felvonásos bohózat. Kezdeté este 8 órakor.

A Philadelphiai Egyesült Magyar Munkás Egyletet 1908. április hó 18-án, szombat, saját helyiségében, (800 Parrish St.) színelőadással egybekötött TÁNCMULATSÁGOT rendez.

KIADÓHIVATALI ÜZENET.

V—VI. kerületi Famunkás-Csoport, Budapest. A beküldött 12 koronát megkaptuk s a mai számban nyugtázzuk.

A McKeesporti Szoc. Munk. Szerv. március havi jelentése.

Pénztári állomány 28.51. Taglétszám 32. Pártlapunknak szereztünk 1 negyedéves új és 1 negyedéves folytatólagos előfizetőt.

XXXII. osztály március havi jelentése.

Taglétszám 10. Bevétel a február havi áthozattal \$6.05, kiadás \$4.00. Pénztári állomány \$2.05.

HIRDETÉSEK.

(E rovat alatt közöltétek nem vállal felelősséget a szerkesztőség és a kiadóhivatal.)

Mindig kéznél legyen. Dr. RICHTER-féle Anchor Pain Expeller. Ezzel könnyen megóvhatja magát Rheuma, Ideg-bántalom, Neuralgia, Köszvény, meghülés és hátfájdalom legcsökönnyebb eseteitől.

ÁRPÁD SZÁLLODA ORAVETZ ANTAL TULAJDONOS. 431 E. 6th St. New York. Magyar kuglizó. Uj Saloonom NEWARKON van.

Dr. S. Goldman egyetemes HAZAI MAGYAR ORVOS volt esköz. és kir. katoniorvos.

Gyógyít mindenféle gyógyítható betegségeket. Titkos női és férfi betegségeket gyorsan és biztonságosan gyógyítunk.

Mrs. KLEINNE Étterme és Kávéháza 257 Springfield Ave, NEWARK, N. J. A newarki szocialisták kedvelt találkozó helye.

DEUTSCH BROS BANKÁROKHOZ 319 E. HOUSTON ST. NEW YORK. Ha új vagy vasúti jegyet vásárolni az összes vonalakra - pénz nélkül vagy közpénzes dolgok gyors elintézésére a legjobbat és legbiztonságosabb fordulatot.

NYUGTÁZÁSOK. Aprilis 5-től 11-ig befolyt előfizetések: Uj előfizetők: \$2.42. V.—VI. Famunkás csoport, Budapest.

Folytatólagos előfizetők: \$4.10. II. oszt. tagok után. \$2.00. F. Regeny, Passaic.

Pártadó: \$5.00. X. oszt., \$1.00 XXVII. oszt.

JOS. POKORNY 227 Ave. A, New York. KÉRJEN ARJEGYZÉKET importált hazai cimbalnok, citerák és más hangszerekről.

„SZABADSÁG” vendéglő és étterem 512 E. 6th St., NEW YORK. MAGYAR ÉTTEREM ÉS KÁVÉHAZ GYŰLÉSTEREM.

Empire Opera House ÉTTEREM, KÁVÉHAZ ÉS BOROZO 52-54 Second St., Passaic, N. J. Három nagy terem színelőadások, bálók, lakodalmak és gyűlésekre.

BATHÓ ISTVÁN ELSŐRENDŰ BORBÉLY-ÉS FODRASZTEREM 544 E. 6th Street, New York.

TAUB VILMOS magyar órák és ékszerész. Mindennemű hazai órák és aranyemlék javítását jól állás mellett elvégzi.

PROLETAR-Étterem 106 Ave. B alatt, a 7-ik utca közelében. Felhívom az elvtársak szives figyelmét, hogy van, ahol magyar konyhából kikerült izletes EBÉD VAGY VACSORA 15 CENT.

Abelowitz A. Mindenféle phono-graphok és hangszerek. Legnagyobb választék magyar rekordokban. 132 St. Marks Place, (8th St.) NEW YORK.

J. BRAUN magyar vendéglő. Mindenféle hazai italok kaphatók. 1500 S 3rd St., St. Louis, Mo.

„HUNGARIA” elsőrendű magyar Saloon és vendéglő 263 Ninth St. San Francisco. Bor és Sör csarnok, izletes magyar ételek és italok minden időben kaphatók.

Divatos Cipők. Tartós és puha bőrből készült szép Divatos Cipők. „UNION SHOE CO.”-nál. Ave B. cor. 4th st. NEW YORK.

Egy cseppet a házba egy igaz mértékkel mért, fél gallonos korsó jó WHISKEY vagy BRANDY. H. J. FRIEDMANN szeszesital kereskedő 874-76 GRAND Ave. Chicago, Ill.

Péter Lajos „Rákóczi Hall”-hoz címzett. Vendéglő, Kávéház és Étterem. 4-ik utca 197, New York. AJÁNLJA KITÜNŐ MAGYAR KONYHÁJÁT.

Magyar Kávéház és Billiard-Terem. GÁSPÁR KÁROLY 529 East 5-ik utca, Avenue A és B között, New York.

Katolín János FÉNYKÉPÉSZ 3616 N. Broadway, St. Louis. Képek felvétele BÁRMILY időben reggel 8 óráig este 8-ig.

MAGER LÁSZLÓ MAGYAR étterem és kávéház 3729 S. Halsted St. CHICAGO, Ill. A So. Side szocialisták kedvelt találkozóhelye.

Bevándorlók figyelmébe ajánlja csinosan berendezett tisztaságú és jutányos áru SZOBAIT ROSTÁSSY REZSŐ 513 E 6th St. NEW YORK.

HAJÓJEGYET VASÁROLNI-PÉNT KÜLDENI LEGBIZTOSABB ÉS LEGTÁRSASÓSBAN KISS EMIL NEW YORK, N.Y. 100 BROADWAY TIZ ÉVE AZ ÉRTÉKES ÉRTÉKESÉRE

„ATTILA HALL” 523 E. 6th St. New York. FISCHER JÓZSEF, tulajdonos. Magyar Bor és Sör Csarnok.

RIZSÁK JÁNOS közjegyző, pénzszerelő és váltó-intézet Főútlelet 127 Second St., Passaic, N. J. Saját ház. PÉNTZ a legelőszöb és lehetőleg gyorsabban küld az O-hazába.

FÉRFI-SZABÓ mérték után készít elsőrendű öltönyöket. Vasalás. Az elvtársak pártfogását kéri: J. BENO 227 LAFAYETTE AVE. ST. LOUIS, Mo.

PLAVECZKY A. magyar vendéglős 20 West St. Newark, N. J. A M. B. Sz. VIII. osztályának gyűlési helyisége.

FINTA MIH. LLY BORBÉLY ÉS FODRASZTEREM 516 E. 6th Street, New York.

JOS. BERLOCK FÉRFI SZABÓ 1118 Thirteenth Ave. East Oaklnd, Ca. Telephone 1027 Orchard. Dr. BIEBER E. LAJOS magyar fogorvos 383 E. 8th Street Ave. C és D között New York

Ügyes magyar szülésznő Jergler Paula Budapestben az egyetemen vizsgázott és a budapesti klinikán főbába volt, sok évi gyakorlat után tanácsot és segélyt nyújt mindenben.

Magyar Gyógyszertár a keleti oldalon ROTH SAMUEL gyógyszerész a Megváltóhoz 125 Ave. A, cor. 8th St., New York. Hazai és itteni receptek elkészítésére nagygyermű figyelmet fordítok és a legelőszöb árban készítem el.

ÉTTEREM ÉS KÁVÉHAZ a magyarnyelvű öntudatos munkások kedvelt találkozó helye. Izletes friss ételek. — Hazai billiard asztalok. Bel és külföldi pártlapok. Feltétlen megbízhatóság.